

N:o 157.

Af Herr **J. Anderson** i Tenhult: *Om efterskänkande af en del utaf arrendet för indragna majorsbostället Strand i Jönköpings län.*

Inom den ort jag tillhör hafva under de senare åren åtskilliga staten tillhörige jordbruksdomäner blifvit utarrenderade för en tid af 20 år. De af enskilde personer egda fastigheter hafva i jämförelse med verkliga värdet stått allt för högt i pris, hvaraf följt att många med ett kapital af några tusen kronor, förestält sig vara fördelaktigare på arrende öfvertaga statens jord, hvarigenom sådan täflan uppkommit att arrendebe-
loppen blifvit oskäligt höga och såsom följd deraf rätt många efter några års förlopp ej kunnat fortsätta med arrendet.

Bland sådane olycklige, som utfäst sig till allt för högt arrende, var arrendatorn af majorsbostället Strand inom Skärstad socken, Vista härad af Jönköpings län, Lars Peter Svensson, hvilken vid den tid då arrendeauktion år 1875 förrättades, egde några tusen kronors tillgång, hvaraf stor del åtgick till inlösen för boställets räkning af en af förre arrendatorn efter arrendeauktionens hållande uppförd större ladugård; återstoden af arrendatorns tillgångar måste användas till betäckande af den brist som uppkom emellan boställets afkastningsförmåga och det stadfästade arrendet. Mannen afled den 26 Augusti 1877 och kort derefter måste hans löftesmän för arrendet öfvertaga bostället, intill dess 5-årsperioden var slut, då borgensansvarigheten upphörde.

Då sterbhusdelegarne, sedan deras tillgångar tagit i det närmaste slut, ej förmådde bibehålla arrenderättigheten och löftesmännen i likhet

med alla andra ansågo det omöjligt utan betydlig förlust fortsätta med arrendet, blef ny arrendeauktion på bostället hållen på den aflidne arrendators arfvingars risk, då arrendet nedgick med 870 kronor årligen under den förra bestämmelsen.

Sterbhusdelegarne efter Lars Peter Svensson, nemligen hans enka Maria Kristina Svensdotter, samt hennes omyndige barns förmyndare, okunnige om hvad man hade att iakttaga vid gäldbunden mans bo, uraktlåto att inom behörig tid efter dödsfallet söka urarfva förmån. Då arrendeauktionen blifvit hållen och kunnigt blef, att sterbhuset hade att under återstående 15 arrendeåren hvarje år erlægga en arrendebrist af 870 kronor, begärdes boet i konkurstillstånd.

Någon tid efter det urarfva konkursen börjats hemsöktes bemälde enka och hennes barns förmyndare med stämning till vederbörlig domstol, hvori yrkades att desse skulle åläggas att till staten erlægga ofvannämnde 870 kronor för hvarterdera af de 15 år som å Lars Peter Svenssons arrendekontrakt återstod. Häradsrätten frikände dem, men Kongl. Maj:t och Rikets Göta Hofrätt så väl som Kongl. Maj:t ansågo, att urarfva konkursen för sent inkommit och därför ådömde betalningsskyldighet, hvaraf följde att alla boets tillgångar 1,461 kronor 73 öre måste till kronans uppbördsmän erläggas och ändå stå i en fortfarande skuld för den återstående först aftalade arrendetiden, uppgående till 11,588 kronor 27 öre.

Vid de årliga kronouppbördsmöten, som sedan dess varit hållna, hafva så väl enkan som hennes omyndige barns förmyndare affordrats ifrågavarande arrendeskilnad, och utmätningsförsök derefter blifvit företagne, och säkert är att dylika obehag år efter år återkomma, så länge statens kraf bibehålles.

Det är således uppenbart att ifrågavarande enka och hennes barn, som icke hafva utsigt att få ärfva någonting, aldrig kunna få ega något. Skulle dessa genom arbetsamhet, flit och sparsamhet förtjena något, så är ju kronan genast tillreds att lägga beslag derpå för sin fordran, hvilken fordran, derest afskrifning ej sker, enligt nu gällande lag fortfar ej allenast så länge bemälda enka och hennes barn lefva, utan äfven öfvergår på deras arfvingar, derest dessa senare vid skeende dödsfall ej göra sig urarfva.

De nu ifrågavarande sterbhusdelegarne, som ingenting ega, hafva i och för sin okunnighet om våra lagars innehåll, kommit i en svårare ställning än en brottsling, hvilken senare, då han aftjenat sitt straff, är fri.

Den enda utväg, om krafvet bibehålles, är, att de betalningsskyldighet ålagde öfvergifva det land, som sett dem födas.

Staten har ingenting förlorat, den har under de första 5 arrendeåren haft mycket för stort arrende, de återstående 15 åren, hvarom här är fråga, är arrendebeloppet, oaktadt det är billigare än förut, mycket för stort. Alla de, som hafva någon kännedom om ifrågavarande boställes beskaffenhet, instämma säkerligen i denna min uppgift.

Det är staten ingalunda värdigt, att då den haft och fortfarande har mer än tillräckligt arrende för bostället i fråga, behålla de 1,461 kronor 73 öre, som från en utfattig enka och omyndige barn blifvit uttagne, lika som att emot dem bibehålla ett kraf, som efter min uppfattning är, om än lagligt, dock orättvist. Med anledning af dessa nu uppgifna förhållanden får jag vördsamt hemställa:

1:o. Att Riksdagen ville efterskänka statens rätt till ifrågavarande arrendeskilnad, icke allenast de 2,018 kronor 27 öre, som utgöra rest intill 1884 års slut, utan äfven de 870 kronor för hvarterdera af de följande åren, samt att Riksdagen hos Kongl. Maj:t ville anhålla, att Kongl. Maj:t behagade draga försorg om att fordringen blir ur kronans räkenskaper afskrifven; och

2:o. Att de 1,461 kronor 73 öre, som i affidne Lars Peter Svenssons sterbhus blifvit uttagne, till sterbhusdelegarne af statens medel återgäldas.

Med denna motion följer en afskrift af Kongl. Maj:ts nådiga dom den 27 Februari 1884, som styrker sanningsenligheten af mina här ofvan lemnade uppgifter, anhållande jag dessutom att till Stats-Utskottet, till hvilket denna motion torde remitteras, få inlemna åldersbevis för de omyndige barnen och öfriga bestyrkelsehandlingar.

Stockholm den 27 Januari 1886.

J. Anderson
från Tenhult.

Afskrift.

Kongl. Maj:ts dom uti den till Kongl. Maj:ts öfverseende från Dess och rikets Göta Hofrätt genom ordentligt sökande, utan afgift komna sak emellan Lars Peter Svenssons från Strand sterbhusdelegare, hans enka Maria Kristina Svensdotter och omyndige barns förmyndare Carl Svensson i Kortebo, sökande, samt Kongl. Maj:t och kronan, svarande, angående det å Kongl. Maj:ts och kronans vägnar efter stämning till Vista Häradsrätt utförda påstående, att enär, enligt ett emellan boställsdirektionen vid Jönköpings regemente och Lars Peter Svensson den 31 Augusti 1875 upprättadt kontrakt, arrenderätten till förste majorsbostället Strand med tillydande hemmanet Gissabo, blifvit å Lars Peter Svensson öfverlåten för tjugu år från 1876 års midfasta emot årlig arrendeavgift af ett hundra trettio kubikfot råg, åttatio kubikfot korn, ett hundra åttatio kubikfot hafre och tio centner smör jemte ett tusen sju hundra kronor i penningar och vilkor, bland andra, att derest Lars Peter Svensson, som aflemnat godkänd borgen för fullgörande af alla sina i kontraktet föreskrifna skyldigheter under de fem första arrendeåren, underlåte att ett och ett halft år före femte arrendeårets utgång anskaffa borgen för derpå följande fem år, Lars Peter Svensson skulle vara skyldig att efter uppsägning sex månader före midfastan afträda bostället och att för återstående arrendeåren ersätta den skilnad emellan den af honom utfästa arrendeavgift och högsta antagliga anbudet vid ny arrendeauktion, som till förlust för boställsdirektionen kunde uppkomma, samt sökandene, hvilka efter Lars Peter Svenssons död innehafvt bostället på grund af omförmälda kontrakt, underlåtit att i behörig ordning ställa förnyad borgen för arrendet och därför blifvit 1881 års midfasta i laga ordning skilde från arrendet, hvarefter detsamma för återstående femton åren öfverlåtit till Carl Johan Johannesson emot en å auktion den 23 Juli 1880 bjuden årlig arrendeavgäld af ett hundra trettio kubikfot råg, åttatio kubikfot korn, ett hundra åttatio kubikfot hafre, tio centner smör och åtta hundra trettio kronor i penningar; det alltså måtte varda sökandena ålagdt, en för alla och alla för en, att för tiden från den 14 Mars 1881 till samma dag 1896 godtgöra Kongl. Maj:t och kronan skilnaden emellan de af Lars Peter Svensson och Carl

Johan Johannesson utfäste afgifter i penningar, eller åtta hundra sjuttio kronor årligen, med rättighet dock för sökandena att å sin skuld till kronan njuta afdrag med ett tusen fyra hundra sextioen kronor 73 öre som erhållits i utdelning ur Lars Peter Svenssons till konkurs afträdda bo, uti hvilken sak Häreadsrätten genom utslag den 21 December 1882 sig utlåtitt; att ehuru Lars Peter Svenssons arrendekontrakt af den 31 Augusti 1875 blifvit förverkadt, samt bostället sedermera efter auktion, som förrättats den 23 Juli 1880 inför Kongl. Maj:t och Rikets Kammarkollegium och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Jönköpings län, genom kontrakt den 29 i samma månad af Kammarkollegium för återstående femton år, räknade från den 14 Mars 1881, öfverlåtits till Carl Johan Johannesson emot skyldighet att erlægga utom samma naturaprestationer som Lars Peter Svensson, ett penningearrende af endast åtta hundra trettio kronor för året, i följd hvaraf en årlig förlust tillskyndats kronan å åtta hundra sjuttio kronor, hvilken förlust det efter kontraktet ålegat Lars Peter Svensson eller hans rättsinnehafvare att gälda, likväl och emedan sökanden Carl Svensson såsom förmyndare för Lars Peter Svenssons och sökanden Maria Kristina Svendsotters omyndige barn den 19 Augusti 1880 och således inom en månad från nyssnämnda auktion, då omförmälda gäld förut blifvit känd, till domhafvanden inlemnad ansökan om afträdande af bemälda makars bo till konkurs, samt offentlig stämning med anledning deraf samma dag utfärdats å makarnes samtliga borgenärer; ty och som Maria Kristina Svendsdotter sedermera förenat sig i Carl Svenssons berörda ansökan, samt Lars Peter Svenssons sterbhusdelegare således sig rätteligen urarfva gjort, funne Häreadsrätten, jemlikt 16 och 17 §§ i förordningen den 18 September 1862 om urarfvagörelse med mera, sökandene icke kunna åläggas någon ansvarsskyldighet för ifrågavarande förlust, hvadan Kongl. Maj:ts och kronans derom förda talan ogillades.

Hvaremot Hofrätten, der Kongl. Maj:t och kronan efter vad fullföljt talan, i dom den 6 Juli 1883 sig utlåtitt, hurusom af handlingarne inhemtades, att Lars Peter Svensson aflidit den 26 Augusti 1877; och emedan sökandene, hvilka derefter på grund af Lars Peter Svenssons arrendekontrakt fortfarit med brukningen af ifrågavarande boställe och derigenom inträdt i hans rättigheter och skyldigheter, underlåtitt att inom den i sagde kontraktet stadgade tid ställa ny borgen för de fem arrendeåren, som skulle börjas den 14 Mars 1881, samt sökandene härigenom ådragit sig den i kontraktet för dylik underlåtenhet stadgade ersättningsskyldighet;

ty och utan afseende derå att sökandena efter utgången af den tid, inom hvilken borgen bort vara anskaffad, afträdt Lars Peter Svenssons bo till konkurs, pröfvade Hofrätten rättvist, med upphäfvande af Häradsrättens utslag, döma sökandena, en för begge och begge för en, Carl Svensson dock endast i egenskap af förmyndare för Lars Peter Svenssons omyndiga barn, att ersätta Kongl. Maj:t och kronan skilnaden emellan de af Lars Peter Svensson och nu varande boställsarrendatorn Carl Johan Johannesson utfästa arrendeafgifter i penningar och i sådant afseende för arrendetiden från den 14 Mars 1881 till samma dag 1896, vid slutet af hvarje under samma tid infallande arrendeår till Kongl. Maj:t och kronan utgifva åtta hundra sjuttio kronor, med rättighet dock för sökandena, på sätt å Kongl. Maj:ts och kronans sida medgifvits, att njuta afdrag för ett tusen fyra hundra sextioen kronor 79 öre;

deruti sökandena i underdånighet yrkat ändring, med Kongl. Maj:ts Högsta domstol beslutet, gifven Stockholms Slott den 27 Februari 1884.

Kongl. Maj:t har i nåder låtit sig föredragas handlingarna i denna sak, och finner skäl icke vara anfördt, som kan verka ändring i Hofrättens dom. Det vederbörande hafva att ställa sig till underdånig efterrättelse.

Under Kongl. Maj:ts sekret.

(Sigill.)

Karl Sundstedt.

Lika lydande med Kongl. Maj:ts i Tveta, Vista och Mo härads kronofogdekontor förvarade nådiga dom betygar

Ex officio

K. A. Nilsson.

På begäran får jag härmed till bevis meddela, att i kronoräkenskaperna för Tveta, Vista och Mo häraders fögderi af den arrendeafgift, som enligt ofvanstående nådiga dom ålagts Lars Peter Svenssons enka och barn till betalning, balanserats

för år 1882	kronor 278: 27
» » 1883	» 870: —
» » 1884	» 870: —

och att balansen årligen styrkts med vederbörliga bevis derom, att de be-

talningsskyldige vid undersökning befunnits sakna tillgång till arrendeafgifternas betalande. Jönköping å kronofogdekontoret den 18 Januari 1886.

K. A. Nilsson.

Vidimeras.

J. ANDERSON.

N:o 158.

Af Herr **Folke Andersson** m. fl.: *Om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Örebro.*

Undertecknade hemställa om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Örebro län.

Staden Örebro lär väl vara den enda svenska stad af den storleken, som inom sig eger blott ett enda kontor från sedelutgifvande bank. Redan deraf kan stöd sökas för den mening, att ett afdelningskontor af Riksbanken der vore på sin plats.

Invänder man att Örebro enskilda Bank kanske fyller ortens behof, så få vi deremot framhålla först den omständigheten, att tvärt om inom länet sjelfhjelp på bankområdet i hög grad tagits i anspråk, i det smärre bankinrättningar — s. k. folkbanker — uppstått på 4 ställen, nemligen i Örebro, Nora, Hallsberg och Fellingsbro, och folkbanker skulle nog hafva uppkommit på flere håll inom länet, om ej myndigheterna alldeles upphört att pröfva och fastställa bolagsordningar för sådana penningeinrättningar